

עין משפט
גר מצוה

סב.

הרואה פרק תשיעי ברכות

מסורת הש"ס

עו א מיי פיה מהלכות דעות הלכו ו טושיע אלמ"ת ס"ג טע"פ: עה ב מיי סט טושיע סט טע"פ י: טושיע סט טע"פ ח: ע"ב ד"ן מיי"ט ס: ה [מיי] ו טושיע ס: ז ו מיי פ"ג מהל' מעמלי משכב ומושב הלכה ז: ז א ח"י פ"ה מהלכות דעות הל' ו טושיע אלמ"ת ס"ג טע"פ ח: ט טושיע י"ד סמן שד"מ טע"פ א נדל"ש פ"ג ד"ק ס' ק"ן: ז ב' י מיי פ"ה מהלכות דעות הל' ו טושיע אלמ"ת ס"ג טע"פ ח: ז ב' כ מיי"ט טושיע אלמ"ת ס"ג טע"פ י: טע"פ י: ע

רבינו הגנאל

תניא אמר ר' עקיבא נכנסתי אחר ר' יהושע ומוכרתי למדתו שאין נפנין מורח ומערב אלא צפון ודרום, וכי אין נפרעין מעיבורי אלא מיושב, ואין מקנחין בימין אלא בשמאל, אמר לו עד כאן בדעתך פניך, אמר לו תורה היא ולמדתי אני צריך, וכן רב כהנא על חותי פוריה דשח וטעם צרכיו ביל', מפני מה אין מקנחין בימין, ואמרו מפני שאוכל בה וכותב בה ומראה בה טעמי תורה, ורש לקוש אומר מפני שקושר בה קשר שלתפילין, קיבלה דבית הכסא צניעותא ושתיקותא, קיבלה דיסורי שתיקותא ומכבי רחמי, קימא לן דמתני ר' אמי בר נתן, נפנין אחרי גדר כל זמן שמתעטש ואין חברו שומע, בבקעה כל זמן שאין חברו רואהו, מיתבי יוצאין לפתח בית הכבד ונפנין אחורי גדר וטהורין, ומשיני לעולם אסור להיפנות עד שיתרחק, ומשיני מה וטהורין בכאן להיפנות חזן לפתח בית הכבד ואחורי גדר, מפני הטהרות, שלא יעלימו עינין מהן, ויקלו להם בצניעות בית הכסא והתירו להם להיפנות בקרוב, רב אשי אמר מאי כל זמן שאין חברו רואהו, דהא ר' אמי בר נתן אמר כל זמן שאין רואה פרעו, אבל לדידיה חזי ליה, וקימא לן כ"י אמי בר נתן ודמוקים לה רב אשי, אין קורין צנוע אלא למי שהוא צנוע בבית הכסא, תניא כשם שנופדין מן המת כן נפרעין מן הסופדין ומן העונה אחריהן, פירוש, כש שנופדין מן המת אם הוא חוטא, כן נפרעין מן הסופדין שאומר עליו שהוא צדיק והעונין אחריהן, תנו רבנן איהו הוא צנוע זה הנפנה בלילה במקום שנפנה ביום, ומקשינן איני הוא רב בימא אול ע"ד מיל, ובלילה היה נפנה ברחבה דמתא, ואוקימנא המכסה עצמו בלילה בשעה שישב להיפנות כדרך שמכסה עצמו ביום מפני בני אדם והוא צנוע, אמר רב יהודה אמר רב לעולם לימד אדם את עצמו להיות נפנה שחרית וערבית כדי שלא יהא צריך להתרחק מן העיר.

אחר רבי יהושע וכו'. וזיהודה הוה: עד לאן, כלומר כל זה העות פניך צפני רבך שנתמכלת ככל אליו: דשא ושחק. עם אשתו שיחה צטלה של ריאי תשמיש: ועשה לרכיו. ושימש מטמו: כדלא שריף פשעלא. כדאס רעצ כמו שלא שמשא מטמך מעולם שאתה נוהג קלות רחש זה לתמותך: שריף. הומי"ר בלע"ו: שקרובה לפה. רגילין להוסיפה לפה: שקושר בה ספילין. צורע שמהלו: טעמי סורה. נגניות טעמי מקרא של תורה נציאס וכמוזים צין צניקוד כנספר צין בהגבה קול וצנללו עימות הנגינה של פטטא ודגא וסופר מהפך מוליק ידו לפי טעם הנגינה ראיני צקוראס תבאיס מארן ישראל: מן הנחשים ומן העקרבים ומן המזיקין. דמתוך לניעותו ומתנהג צנחא וצטתקה ואין הנחשים מרגיסיס להתקנאות צו ואף המזיקין חסין עליו: הלומסו מיושצין עליו. שאין המזיקין מנהילין אותו: קצלה. מסורת ומנהג שקצלו מרצותינו צבית הכסא: קצלה דיסורי שטיקוסא. שלא יבעט ציקורין תבאיס עליו: מרביא ליה אימרא. מגדלת לו שה ומלמדו שהולך עמו תמיד: שעי. שד של צית הכסא דומה לשער ועליהם נאמר (ישעיה ג') ושעירי ירקדו סס: אמגוזא נלקנא. נותנת אגוז כספל של נחשת ומקרקשת צו מצית דהוא נפנה כנגדה במחוז: תמר דמלך. ונעשה רחש יטצה צריך שימור טפי מפני המזיקים שמתקנאים השדים בתלמידי חכמים יותר משאר בני אדם: כווסא. הלן כנגד מקוס שהוא נפנה סס אחורי צבית: אחורי הגדר נפנה מיד. ואין צריך להתרחק כלום: וצנעה. צריך להתרחק כדי שלא ישמעו חברו עטוסים של מטה אבל אין צריך להתרחק עד כדי שלא יראנו: רצ אשי אמר וכו' לא גרסינן עד לקמן דמוקי לדאיסי בר נתן כהני: יולאין מפתח צית הכסא. מפני טהרות של שזן צית הכסא אס הוצרכו לפנות יולאיס מפתח צית הכסא ונפנין לאחורי הגדר שלפני הפתח ואין חוששין שמה צמוך כך יכנס עם הארץ ויגע. אלמא נפנין לאחורי הגדר מיד: צטפוס הקלו. צצציל שמיית טהרות הקלו צבית הכסא: כמה יחקן. שומרי טהרות: כדי שיפא רואהו. וכיון דלמינו יכול להתרחק יותר על כרחק אס הוצרך לפנות יפנה מיוצאה לאיסי צצציל שלא יראנו: דאקילו צוה רצנן. צצציל שמיית הקלו צבית הכסא: אצל לדידיה חזי ליה. אצל הוא עלמנו את חברו יכול לראות ולא ירחיק: נמקוס שפננה ציוס. מתרחק מצני אדם צלילה כציוס: ינהיג אדם עלמו. לפנות: שחרית. קודם היום: וערבית. משחשכה: כדי שלא יהא צריך להסרחק. אלמא אין מתרחקין צלילה: פנו לי דוכסא. מצני אדם: כדרך שפננה ציוס. לענין פרוע טפח וטפחיים כדלמרינן צפרקי קמאי (פ"ד ד' ג'): ומיושב כדלמרינן לעיל: לקן וויס. אס יש קרן זית סמוך צריך להתקלם סס צלילה כציוס ולא יפנה בגלוי: משמש. צצרו אס צקיסס לפתוח נקציס כדלמרינן צמסכת שבת (ד' פב.). לשון אחר משמש המושב שלא יהא מלוכלך ולשון ראשון הגון דל"כ למה לי משום כשפים תיפוק לי כיון שיש צכר מלוכלכים צגדיו ומנה יועיל משמוש: לא לי לא לי. לא מוכלו לי: לא חאיס ולא תחאיס. הס שמות הכשפים השעויים ע"י תחמיונות: לא הני ולא מהני. לא כולן ולא מקמתן: לא חרשי דהרשא ולא חרשי דהרשפא. ולא מכשפות מכסף זכר ולא מכשפות מכספה נקצה. לשון אחר לא הני ולא מהני לא ילאל ולא יועיל עוד מכשפות: על

תניא אמר רבי עקיבא פעם אחת נכנסתי אחר ר' יהושע לבית הכסא ולמדתי ממנו ג' דברים למדתי שאין נפנין מורח ומערב אלא צפון ודרום ולמדתי שאין נפרעין מעומו אלא מיושב ולמדתי שאין מקנחין בימין אלא בשמאל אמר ליה בן עזאי עד כאן העות פניך ברבך א"ל תורה היא ולמדתי אני צריך תניא בן עזאי אומר פעם אחת נכנסתי אחר רבי עקיבא לבית הכסא ולמדתי ממנו ג' דברים למדתי שאין נפנין מורח ומערב אלא צפון ודרום ולמדתי שאין נפרעין מעומו אלא מיושב ולמדתי שאין מקנחין בימין אלא בשמאל אמר לו ר' יהודה עד כאן העות פניך ברבך אמר לו גנא תותיה פוריה דרב שמעיה דשח ושחק ועשה צרכיו אמר ליה דמי פומיה דבא כדלא שריף תבשילא א"ל כהנא הכא את פוק דלא אורה ארעא אמר לו תורה היא ולמדתי אני צריך ד' מפני מה אין מקנחין בימין אלא בשמאל אמר רבא אמר רבי אמי בר נתן אמר ר' יהושע אומר מפני שכותב בה ר' עקיבא אומר מפני שמראה בה טעמי תורה א"ר תנחום בר חנילאי כל הצנוע בבית הכסא צצול משלשה דברים מן הנחשים ומן העקרבים ומן המזיקין ויש אומרים אף חלומותיו מיושבים עליו ההוא בית הכסא דהוה בטבריא כי הוו עיילי ביה בי תרי אפי' בימא מתוקי רבי אמי ורבי אסי הוו עיילי ביה חד וחד לחודיה ולא מתוקי אמרי להו רבנן לא מסתפיתו אמרי להו אנן קבלה גמירינן קבלה דבית הכסא צניעותא ושתיקותא קבלה דיסורי שתיקותא ומכבי רחמי אפי' בימא מיהלף רבא מקמי דהוי רישא מקרקשא ליה בת רב חסדא אמגוזא בלקנא בחר דמלך עבדא ליה כוותא ומנחא ליה ידא ארישיה אמר עולא ג' אחורי הגדר נפנה מיד ובבקעה כל זמן שמתעטש ואין חברו שומע איסי בר נתן מתני הכי יאחורי הגדר כל זמן שמתעטש ואין חברו שומע הובבקעה כל זמן שאין חברו רואהו מיתבי יוצאין מפתח בית הכבד ונפנין לאחורי הגדר והן טהורין במהרות הקלו ת"ש יכמה ירחקו ויהיו טהורין כדי שיהא רואהו שאני אוכלי טהרות דאקילו בהו רבנן רב אשי אמר ימאי כל זמן שאין חברו רואה הוא ספדנא דנחית קמיה דרב נחמן אמר האי צנוע באורחותיו הוה א"ל רב נחמן את עיילת בהדיה לבית הכסא וידעת אי צנוע אי לא דתניא אין קורין צנוע אלא למי שצנוע בבית הכסא ורב נחמן מאי נפקא ליה מנייה משום דתניא כ"שם שנופדין מן המתים כך נפרעין מן הסופדין ומן העונין אחריהן תנו רבנן איזוהו צנוע זה הנפנה בלילה במקום שנפנה ביום איני והאמר רב יהודה אמר רב לעולם ינהיג אדם את עצמו שחרית וערבית כדי שלא יהא צריך להתרחק ותו רבא בימא לא אול ע"ד מיל ובלילה חזי מניא אימא כדרך שנפנה ביום רב אשי אמר אפילו תימא במקום לא נצרכה אלא לקרן זווית גופא אמר רב יהודה אמר רב לעולם ינהיג אדם את עצמו שחרית וערבית כדי שלא יהא צריך להתרחק תניא נמי הכי בן עזאי אומר השכם וצא הערב וצא כדי שלא תתרחק משמש ושכ ואל תשב ותמשמש שכל היושב וממשמש אפי' עושין כשפים באספמיא באין עליו ואי אנשי ויתבי ואח"כ משמש מאי תקנתיה כי קאי לימא הכי לא לי לא לי לא תחיים ולא תחיים לא הני ולא מהני לא הרשי דהרשא ולא הרשי דהרשתא תניא

אחר רבי יהושע וכו'. וזיהודה הוה: עד לאן, כלומר כל זה העות פניך צפני רבך שנתמכלת ככל אליו: דשא ושחק. עם אשתו שיחה צטלה של ריאי תשמיש: ועשה לרכיו. ושימש מטמו: כדלא שריף פשעלא. כדאס רעצ כמו שלא שמשא מטמך מעולם שאתה נוהג קלות רחש זה לתמותך: שריף. הומי"ר בלע"ו: שקרובה לפה. רגילין להוסיפה לפה: שקושר בה ספילין. צורע שמהלו: טעמי סורה. נגניות טעמי מקרא של תורה נציאס וכמוזים צין צניקוד כנספר צין בהגבה קול וצנללו עימות הנגינה של פטטא ודגא וסופר מהפך מוליק ידו לפי טעם הנגינה ראיני צקוראס תבאיס מארן ישראל: מן הנחשים ומן העקרבים ומן המזיקין. דמתוך לניעותו ומתנהג צנחא וצטתקה ואין הנחשים מרגיסיס להתקנאות צו ואף המזיקין חסין עליו: הלומסו מיושצין עליו. שאין המזיקין מנהילין אותו: קצלה. מסורת ומנהג שקצלו מרצותינו צבית הכסא: קצלה דיסורי שטיקוסא. שלא יבעט ציקורין תבאיס עליו: מרביא ליה אימרא. מגדלת לו שה ומלמדו שהולך עמו תמיד: שעי. שד של צית הכסא דומה לשער ועליהם נאמר (ישעיה ג') ושעירי ירקדו סס: אמגוזא נלקנא. נותנת אגוז כספל של נחשת ומקרקשת צו מצית דהוא נפנה כנגדה במחוז: תמר דמלך. ונעשה רחש יטצה צריך שימור טפי מפני המזיקים שמתקנאים השדים בתלמידי חכמים יותר משאר בני אדם: כווסא. הלן כנגד מקוס שהוא נפנה סס אחורי צבית: אחורי הגדר נפנה מיד. ואין צריך להתרחק כלום: וצנעה. צריך להתרחק כדי שלא ישמעו חברו עטוסים של מטה אבל אין צריך להתרחק עד כדי שלא יראנו: רצ אשי אמר וכו' לא גרסינן עד לקמן דמוקי לדאיסי בר נתן כהני: יולאין מפתח צית הכסא. מפני טהרות של שזן צית הכסא אס הוצרכו לפנות יולאיס מפתח צית הכסא ונפנין לאחורי הגדר שלפני הפתח ואין חוששין שמה צמוך כך יכנס עם הארץ ויגע. אלמא נפנין לאחורי הגדר מיד: צטפוס הקלו. צצציל שמיית טהרות הקלו צבית הכסא: כמה יחקן. שומרי טהרות: כדי שיפא רואהו. וכיון דלמינו יכול להתרחק יותר על כרחק אס הוצרך לפנות יפנה מיוצאה לאיסי צצציל שלא יראנו: דאקילו צוה רצנן. צצציל שמיית הקלו צבית הכסא: אצל לדידיה חזי ליה. אצל הוא עלמנו את חברו יכול לראות ולא ירחיק: נמקוס שפננה ציוס. מתרחק מצני אדם צלילה כציוס: ינהיג אדם עלמו. לפנות: שחרית. קודם היום: וערבית. משחשכה: כדי שלא יהא צריך להסרחק. אלמא אין מתרחקין צלילה: פנו לי דוכסא. מצני אדם: כדרך שפננה ציוס. לענין פרוע טפח וטפחיים כדלמרינן צפרקי קמאי (פ"ד ד' ג'): ומיושב כדלמרינן לעיל: לקן וויס. אס יש קרן זית סמוך צריך להתקלם סס צלילה כציוס ולא יפנה בגלוי: משמש. צצרו אס צקיסס לפתוח נקציס כדלמרינן צמסכת שבת (ד' פב.). לשון אחר משמש המושב שלא יהא מלוכלך ולשון ראשון הגון דל"כ למה לי משום כשפים תיפוק לי כיון שיש צכר מלוכלכים צגדיו ומנה יועיל משמוש: לא לי לא לי. לא מוכלו לי: לא חאיס ולא תחאיס. הס שמות הכשפים השעויים ע"י תחמיונות: לא הני ולא מהני. לא כולן ולא מקמתן: לא חרשי דהרשא ולא חרשי דהרשפא. ולא מכשפות מכסף זכר ולא מכשפות מכספה נקצה. לשון אחר לא הני ולא מהני לא ילאל ולא יועיל עוד מכשפות: על

תורה אור השלם

- ו'אמרו י' מטיבי בא הורח משעיר לבנו הופיע עור פארן ואתה מרובב קיש מימינו אש דת' למו: דברים לג ב

לעזי רש"י

הומי"ר. לפנצן (בלבוע ע"ד י"ד שא"ה).

מוסף רש"י

וללמוד אני צריך. אולי אכל לקיים (מגילה כה). כדרך שנפנה ביום. שצריך צניעות עיניו. ונעשה רחש יטצה צריך שימור טפי מפני המזיקים שמתקנאים השדים בתלמידי חכמים יותר משאר בני אדם: כווסא. הלן כנגד מקוס שהוא נפנה סס אחורי צבית: אחורי הגדר נפנה מיד. ואין צריך להתרחק כלום: וצנעה. צריך להתרחק כדי שלא ישמעו חברו עטוסים של מטה אבל אין צריך להתרחק עד כדי שלא יראנו: רצ אשי אמר וכו' לא גרסינן עד לקמן דמוקי לדאיסי בר נתן כהני: יולאין מפתח צית הכסא. מפני טהרות של שזן צית הכסא אס הוצרכו לפנות יולאיס מפתח צית הכסא ונפנין לאחורי הגדר שלפני הפתח ואין חוששין שמה צמוך כך יכנס עם הארץ ויגע. אלמא נפנין לאחורי הגדר מיד: צטפוס הקלו. צצציל שמיית טהרות הקלו צבית הכסא: כמה יחקן. שומרי טהרות: כדי שיפא רואהו. וכיון דלמינו יכול להתרחק יותר על כרחק אס הוצרך לפנות יפנה מיוצאה לאיסי צצציל שלא יראנו: דאקילו צוה רצנן. צצציל שמיית הקלו צבית הכסא: אצל לדידיה חזי ליה. אצל הוא עלמנו את חברו יכול לראות ולא ירחיק: נמקוס שפננה ציוס. מתרחק מצני אדם צלילה כציוס: ינהיג אדם עלמו. לפנות: שחרית. קודם היום: וערבית. משחשכה: כדי שלא יהא צריך להסרחק. אלמא אין מתרחקין צלילה: פנו לי דוכסא. מצני אדם: כדרך שפננה ציוס. לענין פרוע טפח וטפחיים כדלמרינן צפרקי קמאי (פ"ד ד' ג'): ומיושב כדלמרינן לעיל: לקן וויס. אס יש קרן זית סמוך צריך להתקלם סס צלילה כציוס ולא יפנה בגלוי: משמש. צצרו אס צקיסס לפתוח נקציס כדלמרינן צמסכת שבת (ד' פב.). לשון אחר משמש המושב שלא יהא מלוכלך ולשון ראשון הגון דל"כ למה לי משום כשפים תיפוק לי כיון שיש צכר מלוכלכים צגדיו ומנה יועיל משמוש: לא לי לא לי. לא מוכלו לי: לא חאיס ולא תחאיס. הס שמות הכשפים השעויים ע"י תחמיונות: לא הני ולא מהני. לא כולן ולא מקמתן: לא חרשי דהרשא ולא חרשי דהרשפא. ולא מכשפות מכסף זכר ולא מכשפות מכספה נקצה. לשון אחר לא הני ולא מהני לא ילאל ולא יועיל עוד מכשפות: על